

پہ حلالہ طریقہ د گتھلو ۵۰ مَدَنی گلوونہ

شیخ طریقت، امیر اہلسنت، بانی دعوت اسلامی، حضرت علامہ مولانا ابو بلال

مُحَمَّدِ الْيَاسِ عَطَّار قَادِرِي رَضَوِي

دامت برکاتہم العالیۃ

پیشتر ترجمہ:

مجلس تراجم

(دعوت اسلامی)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

د کتاب لوستلو دُعا

دیني کتاب یا اسلامي سبق لوستلو نه مخکنې دا لاندې دُعا لولئ

اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ څه چه لولئ هغه به مویاد پاتې کيږي:

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَاَنْشُرْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ

ترجمه: اے الله عَزَّوَجَلَّ په مونږه د علم او حکمت دروازې برسيره [يعني بېرته] کړې

طالب غم

مدینه منورہ

ومغفرت

او په مونږه خپل رحمت رانازل کړې! اے عظمت او بزرگۍ والا!

(مستطرف ج ۱ ص ۴۰، دار الفکر بیروت)

(اول او آخر کښ یو یو ځل دُرود شریف ولولئ)

د رسالې نوم: په حلاله طریقه د گټلو پنځوس مدني گڼلونه

..... اول ځل:

..... تعداد:

ناشر: مکتبۃ المدینة عالمي مدني مرکز فیضانِ مدینه، بابُ المدینه کراچی.

مدني عرض: بل چا ته د دې رسالې د چاپ کولو اجازت نشته

کتاب اخستونکي توجه وکړئ

که د کتاب په طباعت کښ څه ښکاره خامي وي یا پانږې کمي وي یا په باندېنگ کښ مخکښ وروسته لگیدلي وي نو مکتبۃ المدینة ته رجوع وکړئ.

پہ حلالہ طریقہ د گتہلو ۵۰ مَدَنی گلوٰنہ

شیخ طریقت آمیر اہلسُنّت، بانئ دعوتِ اسلامی حضرت علامہ مولانا ابو بلال محمد الیاس عطار قادری رَضَوِی دَامَتْ بَرَکَاتُہُمُ الْعَالِیَہ دا رسالہ ”حلال طریقے سے کمانے کے 50 مدنی پھول“ پہ اردو ژبہ کنب لیکلی ده.

مجلسِ تراجم (دعوتِ اسلامی) د دې رسالې په آسانه پښتو ژبه کنب د وِس مناسب د ترجمہ کولو کوشش کړې دې. که چرې په دې ترجمہ کنب څه غلطی یا کمې زیاتې اومومې نو ستاسو په خدمت کنب عرض دې چه مجلس تراجم ته خبر وکړئ او د ثواب حقدار جوړ شی.

پیشکش:

مجلسِ تراجم دعوتِ اسلامی

برائے رابطہ:

عالمی مدنی مرکز فیضانِ مدینہ محلہ سوداگراں
پرانی سبزی منڈی، باب المدینہ کراچی، پاکستان

UAN: ☎ +92-21-111-25-26-92 – Ext. 7213

Email: ✉ translation@dawateislami.net

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

په حلاله طريقه د گټلو ۵۰ مَدَنِي گلوڼه

شیطان مو که هر څومره منع کوي خو تاسو دا

رساله پوره ولولئ او خپل آخرت بهتر کړئ.

د دُرود شریف فضیلت

د اَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ حضرت سَيِّدُنَا ابوبکر صَدِّيق رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ نه روایت دې چې په نَبِيِّ کَرِيم رَعُوْفٌ رَحِيم صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ باندې دُرود شریف لوستل گناهونه دومره زر وړانوي چې اوبه هُم اور دومره زر نه مړ کوي او په نبي صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ باندې سلام لېږل د خټونو (يعني د غلامانو) آزادولو نه غوره دي. (تاريخ بغداد ج ۷ ص ۱۷۲)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّيْ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

خوږو خوږو اسلامي ورونږو! څوک چې مُلَازِم [يعني نوکر] لگوي هغه د نوکر ساتلو او څوک چې ملازمت [يعني نوکري] کوي په هغه د نوکرۍ کولو د ضروري احکامو علم حاصلول فرض دي. که حسب حال [يعني د خپل حال مطابق چې کوم کوم علم حاصلول فرض دي هغه] علم حاصل نه کړي نو گنهگار او د جَهَنَّم د عذاب حقدار به وي، او د نه پوهیدلو په وجه بیا بیا په گناهونو کښ اخته کیدل د دې نه

علاوه دي. په دې رساله کښ صرف مُنتخب مسائل ليکلې شوي دي، د نورو معلوماتو حاصلولو د پاره ”بهار شريعت“ جلد ۳ صفحه ۱۰۴ تا ۱۸۴ کښ ”اجارے کا بيان“ [يعني د اجارې بيان] ولولئ. اول د حلال روزي فضيلت او د حرامې روزي تباهياني مُختصراً وړاندې کيږي، الله تَبَارَكَ وَتَعَالٰی په قُرْآن مجيد کښ ارشاد فرمائي: **وَمِمَّنْ دَاْبَةٌ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا مَفْهُومُ تَرْجُمَةُ كُنْزُ الْإِبْيَان**: او په زمکه گرځيدونکي يو داسې نشته چه د هغه رزق د الله په ذِمَّة کرم نه وي.

مشهور مُفسِّر حَكِيمُ الْأُمّت حضرت مُفتي احمد يار خان رَحِمَهُ اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ په ”نُورُ الْعِرْفَان“ کښ فرمائي: په زمکه گرځيدونکي ئې ځکه ياد کړي دي چه مونږ ته د هُم دې مُشاهده ده (يعني هُم دا وينو) گڼې پيريانو وغيره ته (هُم) رب (تعالی) روزي ورکوي. د هغه رَزَاقِيَّت صرف په حيواناتو کښ مُنحصر نه دې، بيا چه څوک د کومې روزي لائق دې هغه ته هُم هغه روزي ورکوي. ماشوم ته د مور په گيډه کښ يو قسم روزي او د پيدائش نه پس د غاښونو راختلو پورې بل قسم او چه بيا غټ شي نو بل قسم. (نُورُ الْعِرْفَان ص ۳۵۳ بَتَغْيُرُ قَلِيل)

د حلالې روزي په باره کښ ۵ فَرَامِينِ مُصْطَفٰی صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: ﴿۱﴾ د ټولو نه زيات پاکيزه طعام هغه دې کوم چه د خپلې کټې نه اوخوړې (تِرْمِذِي ج ۳ ص ۷۶ حديث ۸۳۶۳) ﴿۲﴾ بېشکه الله تعالی مسلمان پيشه کوونکي خوښوي (الْمُعْجَمُ لَوَسَط ج ۶ ص ۳۲۷ حديث ۸۹۳۴) ﴿۳﴾ په چا چه د

مزدورئ نه په سترې کيدو ماښام راشي د هغه، هغه ماښام د د مغفرت [يعني د بخښنې] ماښام شي (ايضاً ج. ۵، ص ۳۳۷ حديث ۷۵۲۰) ﴿۴﴾ پاکې کټې والا د پاره جَنَّت دې (ايضاً ص ۷۲ حديث ۶۱۱۶) ﴿۵﴾ څه ګناهونه داسې دي چه د هغې ګفاره نه لمونځ کيدې شي نه روژې نه حج نه عُمره. د هغې ګفاره هغه پريشانئ وي کومې چه انسان ته د حلال معاش په تلاش کښ رسي. (ايضاً ج. ۱، ص ۴۲ حديث ۱۰۲) (فتاوى رَضَوِيَّه ج. ۲۹، ص ۳۱۴ تا ۳۱۷)

د حلالې نورې فضيلت

مونږ ته هميشه حلاله روزي کتل، خوړل او په نورو خوړل پکار دي. د حلالې نورې به څه وائي چنانچه د دعوت اسلامي د اشاعتي ادارې مَكْتَبَةُ الْمَدِينَةِ چاپ شوي د ۱۵۴۸ صفحو کتاب "فِيضَانِ سُنَّت" جلد اوّل صفحه ۱۷۹ کښ دي: حضرت سَيِّدُنَا اِمَام محمد غزالي رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ د اِحْيَاءُ الْعُلُوم په دويم جلد کښ د يو بزرگ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ قول نقل کوي: مسلمان چه کله د حلال طعام وړومبئ نورې خوري نو د هغه مخکښي ګناهونه معاف کړې شي. او څوک چه د طَلَبِ حلال د پاره د رُسوائي مقام ته ځي د هغه ګناهونه د ونې د پانږ په شان رږيږي. (اِحْيَاءُ الْعُلُوم ج. ۲، ص ۱۱۶)

د حرامې روزئ په باره کښ ۴ فَرَامِينَ مُصْطَفَى صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ﴿۱﴾ يو کس اوگد سفر کوي چه د هغه ويښته مُنْتَشِر (يعني ګډ وډ) دي او بدن ئې په دوړو خړ دې (يعني د هغه حالت داسې دې چه که څه دُعا

وکړي هغه به قبوله شي) هغه د آسمان په طرف لاس پورته کړي يا رب! يا رب! وائي (يعني دُعا کوي) خو حالت دا دې چه د هغه طعام حرام، خبناك حرام، لباس حرام او غِذا [يعني خوراك] حرام بيا د هغه دُعا ولې قبوله شي (مُسْلِم ص ۵۰۶ حديث ۶۵۰، ۱۰۱۵)) (يعني که د دُعا قبلیدو خواهش لرې نو گسب حلال اختيار کړه) ﴿۲﴾ په خلقو به يوه زمانه داسې راځي چه انسان به پروا هم نه کوي چه دا څيز ئې د کوم ځای نه حاصل کړې دې، د حلال نه يا د حرام نه (بُخَارِي ج ۲ ص ۷ حديث ۲۰۵۹) ﴿۳﴾ کوم بنده چه مال حرام حاصلوي، که هغه صَدَقَه کړي نو مقبول نه دې او که خرچ ئې کړي نو په هغې کسب د هغه د پاره بَرکت نشته او که مړ شي او په ځان پسې ئې پرېږدي نو جَهَنَّم ته د تللو سامان دې. الله تعالى بدي په بدئ نه ختموي، او په نيکۍ بدي ختموي، بيشکه خبيث (يعني ناپاکه) خبيث نه پاکوي (مُسْتَدْرَامَام أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، ج ۲ ص ۳۴۴ حديث ۳۶۷۲) ﴿۴﴾ چا چه عيب والا څيز بَيَع (يعني خرڅ) کړو او هغه (عيب) ئې ښکاره نه کړو، هغه هميشه د الله تعالى په ناراضۍ کسب دې يا ئې اُفرمائيل چه هميشه فرښتې په هغه لعنت کوي. (سُنَنِ ابْنِ مَاجَه ج ۳ ص ۵۹ حديث ۲۲۴۷، بَهَارِ شَرِيعَت ج ۲ ص ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۷۲)

د حرامي نورې سپيره والې

په مُكَاشَفَةُ الْقُلُوب کسب دي: د انسان په خيټه کسب چه کله حرامه نورې پريوته نو د زمکې او آسمان هره فرښته به په هغه لعنت کوي

تر څو چه د هغه په خيټه کښ وي او که په هُم دې حالت کښ
(يعني په خيټه کښ د حرامې نورې په موجودگي کښ) ئې مرگ راغې نو
جَهَنَّم ته به داخلېږي. (مُكَاشَفَةُ الْقُلُوب ص ۱۰)

په حلاله طريقه باندې د گټلو ۵۰ مَدَنِي ګلونه

﴿۱﴾ مالِك او نوکر دواړو باندې حَسْبِ ضرورت د اِجاري شرعي
اَحکام زده کول فرض دي، که نه ئې زده کوي نو گنهگار به وي. (د
دعوت اسلامي د اِشاعتي اِدارې مَكْتَبَةُ الْمَدِينَة چاپ شوي کتاب ”بهارِ شريعت“
جلد ۳، حصّه ۱۴ صفحه ۱۰۴ تا ۱۸۴ کښ د اِجاري تفصيلي اَحکام درج دي)
﴿۲﴾ د نوکر ايښودلو په وخت کښ د مُلَاَزَمَت [يعني د نوکري] د
ميعاد [يعني ټاکنې]، د کار د وختونو او د تنخوا وغيره د مخکښ نه
تَعَيّن کيدل ضروري دي.

﴿۳﴾ اعلیٰ حضرت، اِمَام اَهْلِ سُنَّت، مُجَدِّدِ دِين و مِلّت مولانا شاه اِمَام
اَحْمَد رضا خان رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْهِ فرمائي: د کار درې حالتونه دي (۱) سُسْت
(۲) مُعْتَدِل (يعني درميانه) (۳) ډير زيات تيز.

که په مزدورۍ کښ (کم از کم په اِعْتِدال يعني درميانه هُم نه، صرف
په) سُسْتۍ سره کار کوي گنهگار دې او د هغه د پاره پوره مزدوري
اخستل حرام دي. د هغه هُمره کار (يعني خومره ئې چه کړې دې د هغې)
لا اِثَق (يعني مطابق) چه خومره اُجرت دې هغه دِ واخلي، د هغې نه چه
څه زياته ورکړې شوه مُسْتَاَجِر ته (يعني د چا سره ئې چه د مُلَاَزَمَت
مُعَاهَده کړي ده هغه ته) دِ ئې بيرته ورکړي. (فَتَاوَى رَضَوِيّه ج ۱۹، ص ۴۰۷)

﴿٤٤﴾ چه کله په کار کښ سست پريوتو [يعني سستي ترې وشوه] نو سوچ د وکړي چه په ”مُعْتَدِل“ يعني درميانه انداز کښ خومره کار کيدې شي مثلاً کمپوټر آپريټر دې او د ورځې ۱۰۰ روپۍ اجرت اخلي، په درميانه انداز کښ هره ورځ ۱۰۰ کښې کمپوز کوي [يعني په کمپوټر سل کښې ليکي] خونن ئې صرف د سستۍ په وجه يا د غير ضروري خبرو په وجه ۹۰ کښې تيارې کړې نو د لسو کښو د کمي د لس روپۍ مُجرائي [يعني کټوي] وکړي ځکه چه دا لس روپۍ اخستل حرام دي، که مُجرائي [يعني کټوي] ئې ونکړه نو ګنهکار او د جَهَنَم د اور حقدار دې.

﴿٥٥﴾ که حکومتي اداره وي او که پرائيويت، مُلازم که کار له د راتللو په مُعامله کښ قصداً د عُرف نه زيات ناوخته کوي يا چوتيانې کوي نو هغه د مُعاهدي د قصداً خلاف ورزۍ ګناه وکړه او که په دې صورتونو کښ پوره تنخوا اخلي نو نور ګنهکار او د اور د عذاب حقدار دې. **إمام أحمد رضا خان** رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ فرمائي: ”کومې جائزې پابندۍ چه مشروط (يعني [کوم شرطونه چه] اينښودلې) شوي وې د هغې خلاف کول حرام دي او په خرڅ شوي وخت کښ خپل کار کول هُم حرام دي او په ناقص کار کولو پوره تنخوا اخستل هُم حرام دي.“ (فَتَاوَى رَضَوِيَّة، ج. ۱۹، ص. ۵۲۱)

﴿٦٦﴾ که د حکومتي ادارې افسر ناوخته راځي او د هغه د کوتاهۍ په وجه دفتر ناوخته خلاصېږي [يعني بيرته کيږي] نو بيا هُم په هر ملازم لازمه ده چه په طے شوي [يعني خپل مقرر کړې شوي] وخت

باندې رسيږي. اگر که بهر ناست انتظار کول پېښيږي. د خائن او غیر مُختار افسر له طرفه ملازم ته د ناوخته راتلو یا د زر تللو وئیل یا اجازت ورکول هُم ناجائزه نه شي جائز کولې. د وخت پابندي به په ټولو باندې بیا هُم ضروري وي.

﴿۷﴾ په حکومتي ادارو کښ د افسر او عام ملازم د ټولو د اجارې مخصوص وخت وي او په هر یو باندې پوره وخت ورکول لازم وي. بعضې وخت افسر [بې د شرعي اجازته] د وخت نه مخکښ لار شي او خپل ماتحت ملازم ته هُم وائي چه ته هُم خه! تللو والا افسر خو ضرور کنهکار دې، که ملازم لارو نو هغه به هُم کنهکار وي لِهَذَا واجب دي چه که کار وي او که نه وي هُم هلته په دفتر کښ د د اجارې وخت پوره کړي. چه خوک هُم دغسې لار شي هغه باندې لازم دي چه د خپلې تنخوا نه مُجرائي [يعني کټوي] وکړي.

د اَجير د اَجرت مسئله

سؤال: ملازم په وخت ورسيدو خو د چا سره چه د دفتر گنجي وه هغه ناوخته راغې يا غير حاضر شو او دفتر خلاص [يعني بيرته] نه کړې شو، په داسې صورت کښ چه کوم ملازم راغلې دې د هغه مُجرائي [يعني کټوي] به کيږي که پوره تنخوا به اخلي؟

جواب: اَجير خاص دوه قسمة دي: مُستَقِل مُلازم (مثلاً تنخوا دار نوکر) او ورځنې مُلازم يعني د ورځې ورځې په تنخوا کار کوونکې.

دواړو ته په صورتِ مسئُله (يعني دې تپوس شوي صورت) کښې د اُجرت [يعني مزدورۍ] ورکولو او نه ورکولو دار و مدار د عُرف [يعني رواج] يا صَراحت (يعني صفا الفاظو کښې طے شوي [يعني معاهده] شوي صورت) باندې دې څنگه چه د اِجارې د نورو ډيرو مسئلو دار و مدار په عُرف يا صَراحت باندې دې او زمونږه دلته عُرف دا دې چه مُستَقِل مُلازم ته خو په صورتِ مسئُله کښې اُجرت ورکولې کيږي او د ورځې ورځې په تنخوا کار کوونکي ته نه ورکولې کيږي البته که د کوم يو ځای عُرف د دې نه علاوه وي نو د هغې مطابق به عمل کيږي. هُم دغسې عُرف اگر چه هر څنگه وي خو که د څه قِسمه صَراحت موجود وي نو بيا به د هغې اعتبار وي. (فَتَاوَي اَهْلِ سُنَّت غيږ مطبوعه)

﴿٨﴾ مُلازم ته پکار دي چه دفتر يا دُکان ته د تلو راتلو وخت په رجسټر وغيره کښې صحيح ليکي، که د غلط بيانۍ نه ئې کار واخستو او د کمې ډيوټۍ ورکولو [يعني د کم کار کولو يا کم وخت ورکولو] باوجود ئې د پوره وخت تنخوا واخستله نو گنهگار او د [جَهَنم] د اور د عذاب حقدار دې.

﴿٩﴾ د وخت په اِجاره کښې که کار وي او که نه وي يا د [کار] زر ختمولو په صورت کښې که د وخت نه مخکښ لارو نو د وقف د مال نه هغه ته د پوره تنخوا اخستل يا ورکول جائز نه دي بلکه چه څو گينټې مَثَلًا درې گينټې مخکښ لارو نو په هغه قدر به د هغه د

أُجرت [يعني تنخوا] نه مُجرائي [يعني کټوتي] کيږي. البته که د ذاتي (يعني غير سرکاري) ادارې مالک ته معلومه وي او په خپله رضامندی پوره تنخوا ورکړي نو جائز ده.

﴿۱۰﴾ په کومو ادارو کښن چه د بيمارۍ رخصت [يعني چوتياڼې] ورکولې کيږي هلته د نه بيماريدو باوجود په دروغو وييلو يا د ډاکټر جعلي (نقلي) پرچۍ بنودلو باندې ناغه [يعني چوتيا] کول گناه ده. قصداً د دروغو پرچۍ ليکونکي ډاکټر هُم گنهگار او [د جَهَنم] د اور د عذاب حقدار دي.

﴿۱۱﴾ په کومو ادارو کښن چه د علاج فري سهولتونه ورکولې کيږي، د هغې نه د دروغو په بهانو دواي حاصلول، په خپل نوم د بل د پاره دواي راخستل وغيره حرام او جَهَنم ته بوتلونکي کار دي. داسې خلکو سره قصداً مدد کوونکي هُم گنهگار دي.

﴿۱۲﴾ تنخوا زياتولو د پاره او په عُهُده وغيره کښن خپله ترقي کولو د پاره جعلي (نقلي) سَنَد اخستل ناجائزه او گناه ده، ځکه چه دا په دروغو او دوکه مُشتمِل [کار] دي.

﴿۱۳﴾ ملازم ته پکار دي چه د کار په دوران کښن چاق و چوبند [يعني چُست، تيز او بيدار] اوسي او د سُستۍ پيدا کولو اسبابو نه ځان ساتي مثلاً د شپې ناوخته اوده کيدو په وجه بلکه د نفلي روزې نيولو په وجه که په کار کښن کوتاهي کيږي نو د دې کارونو نه د ځان ساتي

ځکه چه قصداً په کار کښ سستي کوونکې اگر که [د تنخوا] نه مجرائي [يعني کټوي] هُم وکړي نو بيا هُم يو قسم گنهگار دې ځکه چه هغه د کار کولو مُعاهده کړي ده او د دې مُعاهدې په وجه د هغه د پاره ضروري دي چه کم از کم مُعتدل يعني درميانه انداز کښ کار وکړي. اوس [تيرو صفحو کښ] د ”فَتَاوَي رَضَوِيَّه“ جلد ۱۹، صفحه ۴۰۷ په حواله تير شو چه ”که په مزدورئ کښ په سستئ کار کوي نو گنهگار دې.“ ښکاره خبره ده چه د مُلازم د بې ځايه سستئ او چوتيانو [رخصتونو] په وجه د کار د مالک نقصان کيږي. بهر حال که څوک تپوس کوونکې وي او که نه خو که د سستئ په وجه په کار کښ هر څومره کمې وشي نو د الله تعالى د ويرې په تنخوا کښ هغه هُمره مجرائي [يعني کټوي] کول پکار دي، توبه د هُم وکړي او مُستاجر (يعني د چا سره ئې چه اجاره کړي ده) د هغه نه د بخښنه هُم او غواړي. خو که غير سرکاري اداره وي او مالک ورته [بخښنه هُم وکړي او] د کټوتئ رقم هُم ورته معاف کړي نو **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** تعالى خلاصې (يعني نجات) به ئې وشي.

﴿١٤﴾ **أَجِيرِ** خاص (يعني څوک چه په مخصوص وخت کښ د يو مالک يا ادارې د کار پابند وي) په هغه مُقَرَّره وخت (يعني د نوکړئ په دوران) کښ خپل ذاتي کار هُم نه شي کولې او د لمونځونو په وخت کښ فرض او سُنَّت مُؤکَّده ادا کولې شي او نفل لمونځ کول د اجارې په دواران

کښ د هغه د پاره جائز نه دي (هله چه صراحتاً يا عرفاً اجازت نه وي) او د جُعبې په ورځ به د جُعبې لمانځه ته ځي خو که جامع مسجد [يعني د جُعبې د لمانځه جُمات] لرې وي چه وخت به زيات لگي نو د هغه هُمره وخت اُجرت به کم اخلي او که نزدي وي نو هيڅ کمي به نه کيږي خپل اُجرت به پوره اخلي. (بهاً شريعت ج ۳، ص ۱۶۱، رَدُّ الْمُخْتَار ج ۹، ص ۱۱۸) (که د کار په دوران کښ د ماسختن لمونځ راغې نو وتر کولې شي)

﴿۱۵﴾ که په څه خاص وجه اُجیر خاص کار ونکړې شو نو د اُجرت مُسْتَحِق [يعني حقدار] نه دې مثلاً باران وریدو او د هغې په وجه ئې کار ونکړې شو اگرچه حاضر شوې وو اُجرت به نه ورکولې کيږي (يعني د هغه ورځ تنخوا به نه ورکوله کيږي) (ايضاً، رَدُّ الْمُخْتَار ج ۹، ص ۱۱۷) البتّه که د دې د تنخوا ورکولو هُم عُرف وي نو ورکوله کيږي به، ځکه چه د تعطيلاتِ مَعهُوده (يعني د کومو رخصتونو چه معمول وي د هغې) تنخوا ورکولې کيږي.

﴿۱۶﴾ هر مُلازم د خپلې هرې ورځې د کار احتساب (يعني حساب کتاب) کوي چه نن د کار په وخت کښ په غير ضروري خبرو يا بې ځايه کارونو وغيره کښ څومره وخت ولگيدو؟ څومره ساعت ناوخته راغلم؟ وغيره، د دې نه علاوه د غير واجبي رخصتونو شمير وکړي او پخپله د حساب ولگوي او د هرې مياشتې د تنخوا نه د مُجرائي [يعني کټوتې] وکړي. د دعوتِ اسلامي په جامعاتِ المدينه او نورو

شُعْبُو کښ ځيني مُحْتَاط اجيران ليدلي شوي دي چه د خپلې مُشَاهِرې (يعني تنخوا) نه هره مياشت احتياطاً څه نه څه مُجْرَائِي [يعني کټوي] کوي. د هغوئې جذبه صد کروړ مرحبا! هريو ته د دې بنو کسانو په شان کول پکار دي. که خپل څه مو اِدَارې ته پاتې شو نو څه نُقصان نه دې خو که چا يوه روپۍ هُم قصداً ناجائزه واخستله نو د آخرت د عذاب تاب هيڅ څوک هُم نه لري.

﴿١٧﴾ مُرَاقِب (يعني سُر وائزر) يا مُقرره ذِمّه دار د ټولو مزدورانو حَسَبِ اِسْتِطَاعَت نگراني کوي. په وخت او کار کښ د کوتاهۍ کوونکو مُکَمَله کارکردګي (يعني رپورټ) د د کمپنۍ يا د اِدَارې مُتَعَلِّقه افسر ته رسوي. مُرَاقِب (يعني سُر وائزر) که د همدردۍ يا لِحَاط په وجه يا په بله څه وجه قصداً [په مزدورانو] پرده اچوي نو خائن [خيانت کوونکې] او گنهګار او [د جَهَنَم] د اورد عذاب حقدار دې.

﴿١٨﴾ د مذهبي يا سَمَاجي اِدَارې مقرر ذِمّه داران او مُفَتِّشِينَ که د اِدَارې د ملازمانو د کوتاهۍ او غير قانوني رخصتونو [يعني چوتيانو] نه خبر وي او قصداً ځان ناغرضه کړي او په دې وجه به هغه مُلازمانو ته د وقف د رقم نه پوره تنخوا ورکوله کيږي نو د [تنخوا] اخستونکو سره سره به مُتَعَلِّقه ذِمّه دار هُم خائن او گنهګار او د عذاب نار حقدار وي.

﴿١٩﴾ په کومه شرعي اداره کښ چې د اجارې په شرعي مسائلو باندې په سختۍ سره عمل کولو ليدلو باندې د هغې نه ډډه کول يا صرف په دې وجه استعفی ورکول او داسې ځای کښ نوکري اختيارول چې هلته څوک تپوس کولو والا نه وي دا ډيره زياته نامناسبه خبره ده. بلکه دا سوچ جوړول پکار دي چې کوم ځای کښ په شرعي احکامو باندې په سختۍ سره عمل کيږي هُم هغلته کار کووم چې د دې په بَرکت د ګناهونو د سپيره والي نه بچ اوسم او حلاله او ستره روزي وګټم.

﴿٢٠﴾ څوک چې د اجارې مطابق کار نه شي کولې مثلاً مُدَرِّس دې خو صحيح سبق نه شي ښودلې نو هغه ته پکار دي چې فوراً مُسْتَاچِر (يعني چا سره ئې چې اجاره کړي ده هغه) ته خبر وکړي.

﴿٢١﴾ که د وقف د ادارې کوم مُدَرِّس صحيح (سبق) نه شي ښودلې هُم دغسې که ناظِم يا د هر قِسم اُجیر د عُرف و عادت نه علاوه کوتاهي کوي نو په مُتَعَلِّقه ذِمَّه دار واجب دي چې هغه معزول کړي [يعني د ذِمَّه دارئ نه ئې لرې کړي].

﴿٢٢﴾ که د مخصوص ميعاد مثلاً د دولسو مياشتو د پاره د مُلازمت اجاره ئې وي نو د فریقینو د رضامندی نه بغير اجاره نه شي ختميدلې، د مالک بې وجه دباوونه اچول چې (دخت نه مخکښ) به د اوباسم او هُم دغسې په ضرورتمند مالک باندې د نوکر دباوونه اچول چې زه به نوکري پريږدم، دا صحيح نه دي. خو چې کومې

مجبورئ شريعت تسليموي نو په هغه صورت کښ په دواړو کښ هر يو د وخت نه مخکښ اجاره ختمولې شي.

﴿٢٣﴾ که چا ته ئې اووئيل چه د يکم تاريخ نه کار له راځه او اجرت [يعني تنخوا] ئې مقرره کړه خو د ميعاد [يعني د وخت] ټاکنه ئې ونکړ نو عرف [يعني دهغه ځاى رواج] ته به کتلې شي که د ورځې په مزدورئ ئې لگوي نو د يوې ورځ، که د هفتې د پاره ئې لگوي نو د يوې هفتې او که د مياشت د پاره ئې لگوي نو د يوې مياشتې اجير به گنرلې شي. مثلاً که په هغه کار روزگار کښ د يوې مياشتې عرف وي نو مالک او نوکر دواړو ته اختيار دې چه د مياشتې په ختميدو اجاره ختمه کړي، که اجاره ئې ختمه نه کړه او د بلې مياشتې يوه شپه او يوه ورځ تيره شوه نو بيا د دې مياشتې د پوره کيدو پورې د اجارې ختمولو اجازت نشته، چه کله هم اجاره ختمول غواړي نو د مياشتې د اولنئ ورځ نه به ئې ختموي. خو د مياشت پوره کيدو نه مخکښ اجير او مستاجر يو بل ته اطلاع کولې شي چه د راروانې مياشتې د يکم تاريخ نه به اجاره ختمه شي. فتاوى رَضَوِيَّة جلد ١٦ صفحه ٣٤٦ کښ د يو سوال په جواب کښ ليک دي چه عام رواج هم دا دې چه د اجارې څه موده نه مُعَيَّن کيږي [يعني نه ټاکلې کيږي] چه (مثلاً) د يو کال د پاره مې ته امام کړې يا د شپږو مياشتو د پاره بلکه صرف امامت او د هغې په مُقابل [يعني عَوْض] کښ مياشتنئ د

دومره (تنخوا) ترلو بيان کيږي، نو داسې اجاره صرف د وړومبي مياشتې د پاره صحيح شوه او د هرې مياشتې په سر اجير او مُستاجر دواړو ته د يو بل په وړاندې د دې د فسخ (يعني منسوخ) کولو اختيار وي. په ”دُرِّمُختار“ کښ دي: دُکان ئې په کرايه ورکړو چه هره مياشت به دومره کرايه وي نو فقط د يوې مياشتې د پاره اجاره صحيح شوه، په باقي مياشتو کښ د جهالت په سبب (يعني د اجارې د ميعاد نه ټاکلو په وجه اجاره) فاسد ده او چه مياشت پوره شوه نو هر يو ته د بل په وړاندې د اجارې فسخ (يعني منسوخ) کولو اختيار دې ځکه چه عَقْدِ صحيح ختم شو. (دُرِّمُختار ج ۹ ص ۸۴)

﴿۲۴﴾ مسلمان د کافر د خدمتگاري نوکري وکړه دا منع ده بلکه په څه داسې کار د د کافر سره اجاره نه کوي چه په هغې کښ د مسلمان ذِلَّت وي (ځکه چه داسې اجاره جائز نه ده). (عاليگيري ج ۴، ص ۴۳) عمومي طور دا کارونه، يعني د کافر ښې زور کول، د هغه د بچو گندگي صفا کول، د هغه په کور يا دفتر کښ شوړه کول يا جارو کول، گند او کچره اوچتول، د بيتُ الخلا او گنده لښتو صفائي کول، د هغه گاډې وينځل وغيره په ذِلَّت کښ شامل دي. البته داسې نوکري چه په هغې کښ د مسلمان ذِلَّت نه وي هغه د کافر سره کول جائز دي.

﴿۲۵﴾ سيّد زاده هُم د ذِلَّت په کار مزدور ساتل جائز نه دي. د دعوت اسلامي د اشاعتي ادارې مَكْتَبَةُ الْمَدِينَة چاپ شوي د ۶۹۲ صفحه کتاب

”سُفَرِيه کلمات کے بارے میں سوال جواب“ صفحه ۲۸۴ تا ۲۸۵ کښ دي: اعلى حضرت، امام اهل سنت، مولانا شاه امام احمد رضا خان رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ته عرض وکړې شو: د سید ځوئ چه شاگرد وي يا نوکر وي [نو دهغه] نه ديني يا دنيوي خدمت اخستل، او هغه وهل جائز دي که نه؟ الجواب: دهغه نه ذليل خدمت اخستل جائز نه دي او نه په داسې خدمت باندې هغه مُلازم اېښودل جائز دي. او په کوم خدمت کښ چه ذلت نشته په هغې ئې مُلازم ساتلې شي، د شاگرد کيدو په حالت کښ هُم چه د کومې پورې عُرف او معروف وي (يعني خدمت اخستل ترې) شرعاً جائز وي نو ترې اخستې ئې شي او دهغه (يعني د سید) د وهلو نه د مُطلق احتراز (يعني بالکل پرهيز) وکړې شي. وَاللهُ تَعَالٰى اَعْلَمُ (فَتَاوِي رَضَوِيّه، ج ۲۲، ص ۵۶۸)

﴿۲۶﴾ مُلازم د دفتر وغيره قلم، کاغذ او نور څيزونه په خپلو ذاتي کارونو کښ د استعمالولو نه اجتناب (يعني پرهيز) کوي.

﴿۲۷﴾ که د ادارې د طرف نه په ذاتي کار کښ د تېليفون استعمالولو اجازت وي نو د اجازت د حده پورې ئې استعمالولې شي که اجازت نه وي نو د ذاتي کار د پاره استعمالول ناجائزه او ګناه ده.

﴿۲۸﴾ د اجارې په وخت کښ کله کله د ډير قليل (يعني ډير کم) وخت د پاره د ذاتي فون اوريدلو عُرفاً اجازت وي. البته که څوک د اجارې په وخت کښ ساعت په ساعت په فون خبرې کوي او بيا

خبرې اترې هُم د لس پينځلس مَنَتو نه کمې نه وي نو داسې په ذاتي فون خبرې کول جائز نه دي ځکه چه داسې به د کار او مُستاجر (يعني چا سره چه په اجاره کار کوي) هُم نقصان کيږي.

﴿٢٩﴾ په مُلازم باندې د اجارې د مودې په دوران کښ په خبره خبره دباوونه اچول چه د مودې پوره کيدو نه مخکښ مخکښ به د نوکړئ نه اوباسم، دا صحيح نه ده بلکه بعضې وخت ئې په څه وړه شان خبره باندې په غُصه کښ اوباسي داسې کول جائز نه دي، خو که څه ډيره غټه مُعامله پښه شي، چه هغه شرعاً په يو طرفه اجازت [د اجارې] د فسخ کولو عُذر وي نو په دواړو کښ هر يو اجاره ختمولې شي مثلاً بل مُلک ته لاړو او د دوو کالو اجاره ئې طے کړه [يعني پرېکړه] خو چه څنگه يو کال پوره شو نو د ويزې ميعاد ختم شو او بيا تازه نه شوه نو مُلازم د اجاره ختمه کړي ځکه چه د قانوني جُرم کيدو په وجه بغير و ويزې نه د هغه هلته اوسيدل جائز نه دي.

﴿٣٠﴾ [داسې مُعاهده کول چه] که نوکري (يا په کرايه باندې اغستې دُکان وغيره) د پريښودو نو يوه مياشت مخکښ به راته وائې گنې د يوې مياشتې تنخوا به درنه کټ کووم (يا به درنه کرايه وصولووم)، مُلازم (يا کرايه دار) سره داسې مُعاهده کول بالکل باطل ده. که هغه يوه مياشت مخکښ د اطلاع کولو نه بغير نوکري ختمه کړه (يا ئې په کرايه اخستې ځائ خالي کړو) نو بيا به هُم ترې تنخوا کټ کول (يا

زياته کرايه وصولول) ظلم وي، په داسې موقع د يوې مياشتې څه که د يوې کينټې تنخوا ئې هُم ترې کټ کړه (يا ئې ترې زياته کرايه وصول کړه) نو ګننهکار او د عذاب نار حقدار به وي.

﴿۳۱﴾ مُلَازِم که د مَرَض په وجه ناغه وکړه يا ئې کار کم وکړو نو مُستاجر (يعني چا سره ئې چه اجاره کړي ده هغه) ته د تنخوا نه د مُجرائي [يعني کټوتي] کولو حق دې خو د دې صورت دا دې چه څومره کار ئې کم کړې دې صرف هغه هُمره مُجرائي [يعني کټوتي] به کوي مَثَلًا اته کينټې ډيوټي [يعني د کار وخت] ئې وو او درې کينټې کار ئې ونکړو نو صرف د درې کينټو اُجرت د ترې کټ کړې شي، د پوره ورځې يا د نيمې ورځې مزدوري کټ کول ظلم دې. (د تفصيل د پاره فَتَاوَى رَضَوِيَّه جلد ۱۹ صفحه ۵۱۵ تا ۵۱۶ او ګورئ)

﴿۳۲﴾ اِمَام او مُؤَدِّن که د عُرْف او عادت د رُخصتونو نه علاوه غير حاضري وکړي نو د تنخوا نه د مُجرائي [يعني کټوتي] کوي مَثَلًا که د اِمَام ۳۰۰۰ روپۍ تنخوا وي نو په غير حاضري کولو د د يو لمانځه په حساب ۲۰ روپۍ کټ کړي، هُم د غسې د مُؤَدِّن صاحب هُم حساب ولگوي.

﴿۳۳﴾ د اِمَام او مُؤَدِّن، د جُمَات خادِم او (ډيني او دُنياوي) هر قِسم مُلَازمتونو کښ د عُرْف او عادت (يعني د جاري معمول) مطابق کيدلو والا رُخصتونو [چوتيانو] کښ د تنخوا نه مُجرائي [يعني کټوتي] نه شي کيدې،

البته که د عُرف (يعني رائج طريقې) نه علاوه رخصتونه [چوتيانې] وکړې شي نو بيا د د تنخوا نه مُجرائي [يعني کټوتي] وکړې شي.

﴿٣٤﴾ څوک چه د خپل جيب نه تنخوا ورکوي هغه ته د امام يا مُؤَدِّن وغيره د عُرف [يعني معمول] نه زيات رخصت [چوتي] کولو باندې د مُجرائي [يعني کټوتي] کولو يا نه کولو اختيار دې.

﴿٣٥﴾ زمونږه په عُرف کښ امام يا مُؤَدِّن ته په مياشت کښ د يوې يا دوه رخصتونو [چوتيانو] کولو اجازت وي، هغوئي ته به د دې رُخصتونو [چوتيانو] تنخوا ورکوله شي. البته د مختلفو علاقو په اعتبار عُرف مختلف کيدې شي.

﴿٣٦﴾ که امام يا مُؤَدِّن د دعوت اسلامي د درې ورځو په مَدَني قافله کښ سفر وکړي نو د يوې ورځ تنخوا د ضرورت کټ کړي او ديوې ورځې هُم صرف په دې صورت کښ چه په هغه مياشت کښ د بلې ورځې رُخصت [چوتي] ونکړي. الغرض د ماهانه دوه رُخصتونو [يعني چوتيانو] نه علاوه د زياتو رُخصتونو [يعني چوتيانو] تنخوا د مُجرائي [يعني کټ] کړي هله چه په عُرف کښ صرف دوه رُخصتونه [يعني چوتيانې] وي.

﴿٣٧﴾ کله کله امام د لمانځه او مُؤَدِّن د اذان رُخصت [يعني چوتي] وکړي، په داسې موقع به د هغه ځای عُرف (يعني معمول) کتلې شي که داسې رُخصتونو [يعني چوتيانو] باندې هلته مُجرائي [يعني کټوتي] نه

کيږي نو نه دي کول پکار، ګڼې [يعني که د مجرائي] يعني کټوتي] رواج وي نو بيا] د کټ کړې شي.

﴿٣٨﴾ د جُماټونو د مُتَوَلِيانو د رضامندۍ په صورت کښ که امام او مُؤَدِّن د عُرْف نه زياتو رُخصتونو [يعني چوتيانو] کښ خپل نائب ورکوي نو تنخوا به ئې نه کټ کيږي.

﴿٣٩﴾ زمونږه په حَائ [يعني وطن] کښ عُموماً مُؤَدِّن سره صَراحَةً (يعني واضح طور) يا دَلَالَةً طے [يعني معاهده] وي چه هغه به د امام په غير موجودګۍ کښ د لمانځه جَمَع ورکوي، په داسې صورت امام هغه نائب نه شي جوړولې، بل څوک د جوړوي. که د بل کس نائب جوړلو باندې مُؤَدِّن يا انتظاميه خوشحاله نه وي نو ضروري ده چه د نائب مُقررولو په حَائ مجرائي [يعني کټوتي] وکړي، البته دا صورت کيدې شي چه د مُؤَدِّن صاحب او انتظاميه سره د مشاورت نه پس څوک بطور نائب مقرر کړي.

﴿٤٠﴾ امام او مُؤَدِّن په کال کښ يو ځل زيات و کم د يوې هفتې د پاره خپلو خپلوانو سره ملاقات د پاره د ښار نه بهر تللې شي، د هغه ورځو د تنخوا به حقدار وي.

﴿٤١﴾ که امام يا مُؤَدِّن يا د يو دکان وغيره مُلازم سخت بيمار شي يا د هغه د کور څوک وفات شي نو په دې صورت کښ کيدونکو

رُخصتونو [يعني چوتيانو] کښ به د هغه ځای غُرف (يعني معمول) کتلې شي که د تنخوا کټ کولو غُرف وي نو کټ د کړې شي ګڼې [يعني که د کټ کولو رواج نه وي نو بيا] به نه کټ کيږي.

﴿٤٢﴾ که د امام يا مُؤدّن يا مُدّرس يا د کوم يو مُلازم کور لري وي او د ”سخت هړتال“ په وجه سورلي پيدا نه کړي يا ئې د هنگامو د صحيح انديښنې په وجه رُخصت [يعني چوتې] وکړه نو که د مخکښ نه طے [يعني مُعاهدّه] شوي وي چه په داسې موقع به تنخوا نه کټ کيږي يا هغه ځای غُرف (يعني معمول) داسې دې چه په داسې موقعو کيوتې نه کيږي نو د داسې رُخصت [يعني چوتې] تنخوا به ورکوله کيږي. ياد ساتئ! معمولي هړتال د رُخصت [يعني چوتې] د پاره عُذر نه دې.

﴿٤٣﴾ د حج يا عُمرې په وجه کيدونکو رُخصتونو [يعني چوتيانو] تنخوا به کټ کيږي. (اوګورئ) (فتاویٰ رضويّه، ج. ١٦، ص. ٢٠٩)

﴿٤٤﴾ که په ٢٨ [اته وېشتم] تاريخ ئې مُلازمت پريښودو نو (د هجري سن په اعتبار که نوکري وي نو) د پاتې ورځو مثلاً د يوې يا دوه ورځو يا (که د عيسوي سن په اعتبار نوکري وي نو) د پاتې [دوه يا] درې ورځو د تنخوا مُستَحِق [يعني حقدار] نه دې.

﴿٤٥﴾ د پرائيويټ [يعني غير سرکاري] ادارې د مالک يا د هغه د نائب په اجازت د کار په وخت کښن مَلَاژِم سُنَّتِ غير مُؤَكَّدَه، نفلونه او نور اَذکار [وظائف] لوستلې شي او که اجازت وي نو درس، د سُنَتو ډکه اجتماع وغيره مُسْتَحَب کارونو کښن شريک کيدې شي.

﴿٤٦﴾ څوکيدار ګارډ يا پوليس وغيره د چا کار چه په وينښه څوکۍ کول وي که د ډيوټۍ [يعني د کار په وخت] کښن اِرادتاً اوده شو نو ګنهکار به وي او (ارادتاً يا بې اِرادې) چه څومره ساعت اوده شو يا غافل شو د هغه همره ساعت د تنخوا مُجْرأِي [يعني کټوتې] به کوي.

﴿٤٧﴾ د ملازمانو خپلې مطالبې [په مالک يا اداره د] منظورولو يا حالات لږ بهتر کولو د پاره د کار نه انکار يعني هېرتال کول (يعني کار نه کول) د ملاژِم او مالک په مابين کښن د شوي مُعَاهَدې خِلاف ورزي ده داسې کول منع دي.

﴿٤٨﴾ په يو وخت کښن دوه ځای نوکري کول يعني په اِجاره د پاسه بله اِجاره کول ناجائزه دي. البته که د مخکښ نه بل ځای کښن نوکري کوي نو بيا د خپل مالک په اجازت دويم ځای کښن کار کولې شي، هله چه د وړومي ځای په وجه د دويم ځای په کار کښن د هيڅ قِسْمه کوتاهي نه کيږي.

﴿٤٩﴾ د عُرف (يعني معمول) مطابق چه کوم رخصت [يعني چوتي] کيږي په هغې کښې مُستاجر (يعني مالک) د مُلازم نه کار نه شي اخستې، که جبراً [يعني په زور] ترې کار اخلي نو گنهگار به وي. خو د حُکم په انداز کښې نه فقط د درخواست په صورت کښې [يعني چه مالک ورته درخواست وکړي نو داسې صورت کښې] که مُلازم په خوشحالي کار وکړي يا د رخصتونو [يعني چوتيانو] په وختونو کښې د کيدونکي کار که په خپل مينځ کښې تنخوا طے کړي [يعني پريک کړي] نو بيا جائز دي. دا قاعده ياده ساتئ! کوم ځای کښې چه دَلَالَة (يعني د علامت نه معلومه) يا صَرَا حَة (يعني ښکاره) اُجرت ثابت وي په هغې کښې طے کول [يعني معاهده کول] واجب دي. په داسې موقع د پريکړې [يعني معاهده] کولو په ځای داسې وئيل چه ”کار له راشه بيا به گورو“ ”چه څه مناسب وو هغه به درکړو“ ”خوشحاله به د کړو“ ”خرچه به درکړو“ وغيره الفاظ قطعاً ناکافي دي. بغير طے کولو [يعني بغير معاهده] کولو اُجرت ورکول او اخستل گناه ده، د پريکړې نه زيات غوښتل هُم منع دي. دا قاعده د رکشې او تيکسي ډرائيورانو او د هر قسم کاريگرانو وغيره او د هغوئي نه کار اخستونکو د پاره ياد ساتل ضروري دي. البته چه په کومه موقع فريقينو ته د تړلي مزدورئ يا کرايه په باره کښې معلومه وي نو هلته د طے [يعني پريکړې] کولو حاجت نشته او چه کوم ځای کښې داسې مُعامله وي چه د کار اخستلو والا اووئيل چه هيڅ هُم نه درکووم او هغه هُم اووئيل چه هيڅ

به هُم نه اخلم او بيا ئې په خپله خوښه څه ورکړل نو په دې لين دين کښ څه باک نشته.

﴿٥٠﴾ په مزدورئ او ډيوټئ [يعني کار] کښ د سستئ باوجود چه چا پوره تنخوا اخستله او اوس پښيماڼه دې نو د هغه د پاره صرف زباني توبه کافي نه ده، توبه کولو سره سره به چه د نن ورځ پورې ئې څومره تنخواه زياته اخستي ده د هغې به هُم شرعي ترکيب [يعني تقاضې پوره] کول [ضروري] وي. چنانچه اعلیٰ حضرت رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ د دې مسئلې حل داسې بيان کړې دې: (څومره کارئې چه کړې وو) د هغې نه چه څه زيات ورکړي شوي وو (هغه ډ) مُستاجر (يعني چا چه په اُجرت لگولې وو هغه ته) بيرته ورکړي. که هغه نه وي نو د هغه وارثانو ته ډ ئې ورکړي، که هغوئې هُم پيدا نه کړي (نو) مسلمان مُحْتَاج (يعني فقير يا مسکين) باندې ډ ئې تَصَدَّق (يعني خيرات) کړي. په خپل صَرف (يعني استعمال) کښ راوړل يا په غيرِ صَدَقه کښ خرچ کول حرام دي. (فَتَاوِی رَضَوِيَّة، ج ١٩، ص ٤٠٧) د وقف په اداره کښ به په هر حال کښ بيرته ورکول وي که رقم درته ياد نه وي نو د ظَنِّ غَالِب [يعني د غالب گمان] په حساب ماليت معلوم کړئ او په بيان کړي شرعي حُکم عمل وکړئ. ياد ساتئ! پردې مال په ناجائزه طريقه خوړل مو په محشر کښ نښلولې شي چنانچه فرمانِ مُصْطَفِي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم دې: څوک چه پردې مال واخلي هغه به د قيامت په ورځ الله تعالی ته جُدام وهلې پيش کيږي. “(الْمُعْجَمُ الْکَبِيرُ ج ١ ص ٢٣٣ حديث ٦٣٧)

نوټ: دا رساله ”د ملازمانو د پاره ۲۱ مَدَنِي گُلونه“ [په نوم] ورومبې ځل ۳ جَمَادِی الْأُولی سن ۱۴۲۷هـ (بمطابق می ۲۰۰۶) کښ چاپ شوي وه او ډیر ځله چاپ کړې شوه بیا د نورې اضافې او ترمیم سره چاپ شوه. په جَمَادِی الْأُولی سن ۱۴۳۴ (بمطابق مارچ ۲۰۱۳) کښ مې پرې نظرثاني وکړه.

عاب تم بهینه
تقی و نفرت و
سپه حساب
جنت الفردوس
میں آقا کا پرورد

جَمَادِی الْأُولی ۱۴۳۴ھ

مارچ ۲۰۱۳ء

شَفَاعَتِ واجب ہو گئی

فرمانِ مصطفیٰ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: جس نے یہ کہا:

”اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ
وَاَنْزِلْهُ الْمَقْعَدَ الْمُقَرَّبَ
عِنْدَكَ یَوْمَ الْقِیَامَةِ“
اس کے لیے میری شفاعت واجب ہو گئی۔

(مُعْجَم کبیر ج ۲ ص ۲۰۰ حدیث ۱۱۸۰)

اے اللہ عزوجل! حضرت محمد صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم پر رحمت
نازل فرما اور انہیں قیامت کے روز اپنی بارگاہ میں مُقَرَّب مقام عطا فرما۔

فیضانِ مدینہ محلّہ سوداگران زرہ سبزی مندی، بابُ السدینہ (کراچی)

UAN: +92 111 25 26 92 Ext: 7213

Web: www.dawateislami.net / E-mail: translation@dawateislami.net